

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – *NOWE Ponad słowami* klasa 1 część 1. Edycja 2024

Prezentowane wymagania edukacyjne są zintegrowane z planem wynikowym autorstwa Magdaleny Lotterhoff, będącego propozycją realizacji materiału zawartego w podręczniku *Ponad słowami* w pierwszym semestrze klasy 1. Wymagania dostosowano do sześciostopniowej skali ocen.

* zakres rozszerzony

	materiał obligatoryjny
	materiał fakultatywny

Numer i temat lekcji	Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń: potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
STAROŻYTNOŚĆ – O EPOCE					
2. Fundamenty kultury europejskiej	• wyjaśnić pojęcia: <i>antyk, starożytność klasyczna, monoteizm i politeizm, judaizm i chrześcijaństwo</i> • określić ramy czasowe epoki	• wyjaśnić znaczenie wynależenia pisma dla rozwoju cywilizacji • wyjaśnić pojęcie: <i>kultura śródziemnomorska</i>	• wyjaśnić symboliczne znaczenie Aten, Rzymu i Jerozolimy	• wypowiedzieć się na temat fundamentalnej roli starożytności klasycznej w historii kultury europejskiej	• wskazać teksty kultury nawiązujące do starożytności
ANTYK – WPROWADZENIE DO EPOKI					
3. Antyk (Grecja i Rzym)	• wyjaśnić pojęcia: <i>polis, swobody obywatelskie, prawo, obywatel</i>	• omówić złoty wiek Aten • wymienić osiągnięcia starożytnych Greków • wymienić osiągnięcia starożytnych Rzymian	• omówić różnice między kulturą Grecji a kulturą Rzymu • wyjaśnić, na czym polegał antropocentryzm cywilizacji antyku	• wypowiedzieć się na temat idei kształtujących życie starożytnych	• wyjaśnić pojęcie: <i>kalokagatia</i>
4. Filozofia antyczna	• wymienić najważniejszych filozofów starożytnej	• przedstawić podstawowe założenia	• omówić dualistyczną koncepcję świata według Platona	• wypowiedzieć się na temat znaczenia	• wyjaśnić, na czym polegał przełomowy charakter działalności

	Grecji: Sokratesa, Platona i Arystotelesa • wyjaśnić etymologię oraz znaczenie słowa <i>filozofia</i> • wyjaśnić pojęcie <i>cnoty</i>	filozofii Sokratesa, Platona, Arystotelesa • omówić najważniejsze założenia szkoły filozoficznej stoików, epikurejczyków, sceptyków i cyników	• wskazać różnice między epikurejczykami a hedonistami	działalności Arystotelesa	Sokratesa i omówić jego metodę filozoficzną
5. Sztuka antyku	• rozpoznać najważniejsze zabytki starożytne Grecji i Rzymu • wymienić cechy antycznego ideału piękna	• przedstawić główne cechy sztuki antycznej • wymienić innowacje architektoniczne wprowadzone przez Rzymian	• omówić znaczenie harmonii w sztuce antyku • wytłumaczyć, co to jest kanon	• dokonać analizy dzieła sztuki starożytnej	• scharakteryzować przykłady współczesnych dzieł sztuki nawiązujących do antyku
ANTYK – TEKSTY Z EPOKI I NAWIĄZANIA					
6. O czym mówią mity? Wprowadzenie do lektury (lektura obowiązkowa)	• definiować mit • wymienić rodzaje mitów	• wymienić i omówić funkcje mitów	• wymienić mitologizmy i przedstawić ich źródła	• wymienić toposy wywodzące się z mitologii	• wyjaśnić, na czym polega symboliczny charakter mitów
7. Miłość, śmierć i sztuka – mit o Orfeuszu i Eurydyce	• zrelacjonować treść mitu • zrelacjonować treść utworu Herberta	• omówić sposób przedstawienia artysty w micie i utworze Herberta	• przedstawić symboliczne znaczenie mitu • interpretować zakończenie obu tekstów	• wyjaśnić, na czym polega reinterpretacja mitu w <i>H.E.O</i>	• omówić sposób przedstawienia tematu miłości w wybranym tekście kultury
8. Bogowie olimpijscy – Apollo	• wymienić bogów olimpijskich • zrelacjonować historię pojedynku między Apollem a Marsjaszem	• krótko scharakteryzować każdego z bogów olimpijskich • określić funkcję atrybutów bogów olimpijskich	• scharakteryzować rywalizujących zawodników i sposób ich gry	• przedstawić symboliczne i uniwersalne znaczenie pojedynku	• odnieść do rzeczywistości współczesnej przedstawione w micie dwa rodzaje sztuki

		• scharakteryzować Apolla na podstawie fragmentu			
9. Miłość, cierpienie i tęsknota – siła emocji i uniwersalny przekaz mitów o Niobe i Narcyzie	• zrelacjonować historie Niobe i Narcyza • wyjaśnić pojęcie: <i>narcyzm</i>	• scharakteryzować Niobe i Narcyza • omówić znaczenie mitologizmu: <i>skamienie z bólu</i> w odniesieniu do mitu o Niobe	• omówić zagadnienie winy i kary na podstawie mitu o Niobe i innych poznanych mitów	• sformułować przesłanie moralne płynące z mitów o Niobe i Narcyzie	• poddać refleksji relacje między bogami a ludźmi w mitologii greckiej
10. i 11. Homer, <i>Iliada</i> (lektura obowiązkowa)	• wymienić rodzaje literackie • zrelacjonować treść fragmentu • wyjaśnić pojęcie: <i>epos</i> • wymienić najważniejszych bohaterów <i>Iliady</i>	• zdefiniować epikę • wymienić cechy eposu homeryckiego • wskazać cechy eposu homeryckiego we fragmencie • omówić kompozycję <i>Iliady</i> • przedstawić boskie i ludzkie cechy Achillesa • wskazać środki językowe użyte we fragmencie	• określić funkcję środków językowych • omówić, w jaki sposób zostały połączone światy bogów i ludzi we fragmencie	• wypowiedzieć się na temat obrazu człowieka ukazanego w <i>Iliadzie</i>	• przedstawić związki frazeologiczne mające swoje źródło w mitem o wojnie trojańskiej, wyjaśnić ich pochodzenie i znaczenie
12. Konteksty i nawiązania – <i>Troja</i> w reżyserii Wolfganga Petersena	• zrelacjonować treść filmu	• scharakteryzować bohaterów filmu • omówić kompozycję dzieła	• wypowiedzieć się na temat sposobu przedstawienia bohaterów • porównać treść filmu z treścią mitu trojańskiego	• wypowiedzieć się na temat środków filmowych użytych w dziele	• podjąć dyskusję na temat wartości artystycznej filmu

*13. Homer, <i>Odyseja</i>	• zrelacjonować treść fragmentu • wyjaśnić pojęcie: <i>epos</i> • wymienić najważniejszych bohaterów <i>Odysei</i>	• wymienić cechy eposu homeryckiego • omówić kompozycję <i>Odysei</i> • wskazać środki językowe użyte we fragmencie	• określić funkcję środków językowych	• wypowiedzieć się na temat obrazu człowieka i jego losu ukazanego w <i>Odysei</i>	• wyjaśnić archetypiczne znaczenie wędrowki Odysa • przedstawić znaczenie pojęcia: <i>homo viator</i>
*14. Konteksty i nawiązania – <i>Penelopiada</i> Margaret Atwood (fragmenty)	• zrelacjonować treść fragmentu	• wskazać aluzje do <i>Odysei</i> Homera • wypowiedzieć się na temat narracji	• omówić sposób postrzegania przygód Odyseusza przez Penelopę • zinterpretować tytuł powieści	• wskazać elementy ironii i określić jej funkcję	• podjąć próbę opowiedzenia wybranej historii mitologicznej z punktu widzenia bohaterki kobiecej
15. Wprowadzenie do analizy <i>Antygony</i> Sofoklesa (lektura obowiązkowa)	• zdefiniować dramat jako jeden z rodzajów literackich • zrelacjonować treść <i>Antygony</i>	• wskazać w <i>Antygonie</i> cechy dramatu • wymienić najważniejszych twórców tragedii antycznej	• przedstawić kompozycję dramatu antycznego	• omówić rolę teatru w starożytnej Grecji • wskazać w <i>Antygonie</i> części kompozycyjne: ekspozycję, zawiązanie akcji, punkt kulminacyjny i rozwiązanie akcji	• porównać, jaką funkcję pełnił teatr w starożytnej Grecji, a jaką pełni współcześnie • zrelacjonować mit rodu Labdakidów
16. i 17. <i>Antygona</i> - dramat przeciwstawnych racji i wartości (lektura obowiązkowa)	• wymienić racje Kreona i racje Antygony • wskazać w tekście elementy budowy dramatu antycznego • wymienić motywy obecne w <i>Antygonie</i>	• omówić zasadę trzech jedności na przykładzie utworu Sofoklesa • scharakteryzować głównych bohaterów • wymienić funkcje chóru w dramacie antycznym na przykładach z tekstu kategorii tragedii greckiej	• wyjaśnić, na czym polega tragizm Antygony i tragizm Kreona • posługiwać się pojęciem <i>hybris</i> przy charakteryzowaniu postaci Kreona i Antygony • omówić rolę fatum i <i>harmatii</i> w życiu bohaterów tragedii	• analizować sposób przedstawienia motywów literackich i kulturowych w <i>Antygonie</i>	• analizować koncepcję człowieka i losu w świecie starożytnych Greków, odnosząc się do <i>Antygony</i>

18. <i>Antygona</i> jako przykład tragedii antycznej (lektura obowiązkowa)	- wymienić cechy tragedii antycznej - wymienić funkcje chóru	wskazać cechy tragedii antycznej w <i>Antygonie</i>	omówić związek między stasimonami a treścią epeisodionów	analizować fragment tekstu pod kątem funkcji środków językowych	analizować styl utworu
19. Platon, Państwo (lektura uzupełniająca)	zrelacjonować treść fragmentu	- wyjaśnić, na czym polegało państwo idealne według Platona - opisać, jak według Platona wygląda poznawanie prawdy	- wyjaśnić metaforyczne znaczenie opowieści o jaskini - omówić relacje między rzeczywistością materialną a idealną - wskazać cechy utopii w platońskiej wizji państwa	- wyjaśnić funkcję dialogu dla wymowy fragmentu - przedstawić platońską koncepcję państwa	podjąć dyskusję na temat koncepcji przedstawionej przez Platona
20. Najstarsza teoria literatury – <i>Poetyka</i> Arystotelesa (lektura uzupełniająca)	- zrelacjonować treść fragmentu - wyjaśnić pojęcie: <i>poetyka</i>	- omówić kompozycję dzieła - wymienić najważniejsze założenia <i>Poetyki</i> - wskazać, jakie są, według Arystotelesa, wyznaczniki poezji	wyjaśnić, na czym polega epizodyczność fabuły	- przedstawić i omówić sposoby wywołania <i>katharsis</i> - omówić funkcję mitów w literaturze	omówić funkcję i znaczenie poetyki normatywnej
21. O sile argumentów – <i>Retoryka</i> Arystotelesa (lektura uzupełniająca)	- zrelacjonować treść fragmentu - wyjaśnić pojęcie: <i>retoryka</i>	- omówić kompozycję dzieła - wymienić cechy skutecznej wypowiedzi retorycznej	- wymienić i omówić trzy warunki skutecznego przemawiania - analizować wybrany fragment tekstu literackiego pod kątem użycia środków retorycznych	przygotować wypowiedź retoryczną według wskazówek Arystotelesa	podjąć dyskusję na temat przydatności retoryki w różnych sytuacjach

22. Nieśmiertelność poety – liryka Horacego	• przedstawić postać Horacego • wyjaśnić pojęcie: <i>exegi monumentum, non omnis moriar</i>	• omówić cechy charakterystyczne pieśni • rozpoznać rodzaj liryki omówionych utworów, jego adresata, sposób kreacji podmiotu lirycznego i sytuacji lirycznej • wskazać środki wyrazu artystycznego zastosowane w utworze	• określić problematykę utworów • określić funkcję środków językowych	• omówić koncepcję poety i poezji wyrażoną w utworze	• wskazać i omówić topos <i>exegi monumentum</i> obecny w innych tekstach kultury
23. Poeta w świecie współczesnym – <i>Na odejście poety i pociągu osobowego</i> Tadeusza Różewicza	• zrelacjonować treść wiersza • wskazać podmiot liryczny	• wskazać topos literacki obecny w wierszu • wskazać środki językowe zastosowane w utworze	• formułować problem zaprezentowany w wierszu • interpretować tytuł utworu • omówić funkcję środków językowych zastosowanych w wierszu	• zinterpretować utwór	• wypowiedzieć się na temat dialogu z tradycją, zaprezentowanego w wierszu
24. Postawa wobec życia – stoicyzm i epikureizm w wierszach Horacego	• zrelacjonować treść wierszy • określić rodzaj liryki • wskazać adresatów lirycznych w wierszach	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego w wierszach • wskazać środki językowe użyte w utworach	• wskazać elementy filozofii stoickiej i epikurejskiej w utworach • określić funkcję środków językowych	• omówić, przedstawioną w wierszach sytuację człowieka w obliczu śmierci	• na podstawie utworów przedstawić założenia filozofii Horacego
ANTYK – KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
25. Język a inne systemy znaków	• definiować znak	• omówić język jako system znaków	• wymienić i omówić cechy systemu językowego	• porównać różne formy przekazywania informacji	• wyjaśnić przyczyny nieporozumień językowych
ANTYK – TWORZENIE WYPOWIEDZI Z ELEMENTAMI RETORYKI					

26. Plan dekompozycyjny tekstu, streszczenie	- wymienić rodzaje planów - charakteryzować rodzaje planów - definiować streszczenie - wskazać i omówić dwa porządki streszczenia	- wymienić cechy dobrze skonstruowanego planu - prezentować proces tworzenia streszczenia - omówić różnice między planem ramowym a planem szczegółowym	- tworzyć dekompozycyjny plany szczegółowy wskazanego tekstu - przekształcić plan szczegółowy w plan ramowy	na podstawie stworzonego planu napisać streszczenie	ocenić poprawność podanego streszczenia
27. Notatka syntetyzująca	- definiować notatkę syntetyzującą - przedstawić budowę notatki syntetyzującej	przedstawić proces tworzenia notatki	analizować podane notatki syntetyzujące	tworzyć notatkę syntetyzującą na podstawie podanych tekstów	ocenić poprawność podanej notatki syntetyzującej
28. Wypowiedź argumentacyjna	- przedstawić strukturę wypowiedzi argumentacyjnej - wymienić rodzaje argumentów	- omówić sposoby budowania spójności między zdaniami - rozwinąć zaproponowaną argumentację	- zaproponować argumenty do podanej tezy i poprzeć je przykładami - ułożyć konspekt wypowiedzi argumentacyjnej	zbudować spójną, poprawną i przekonującą wypowiedź argumentacyjną	ocenić poprawność podanej wypowiedzi argumentacyjnej
ANTYK – PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE					
29. i 30. Powtórzenie i podsumowanie wiadomości	odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	wykorzystać najważniejsze konteksty	- wyciągać wnioski - określić własne stanowisko	- poprawnie interpretować materiał obowiązkowy - właściwie argumentować - uogólnić, podsumować i porównać	formułować i rozwiązywać problemy badawcze
BIBLIA – O EPOCE					
31. Biblia – wiadomości wstępne	- wyjaśnić etymologię słowa <i>Biblia</i> - przedstawić podział Biblii	przedstawić najważniejsze tłumaczenia Biblii	- wymienić cechy stylu biblijnego - wymienić biblizmy i wskazuje ich źródło	wskazać przykłady stylu biblijnego	wypowiedzieć się na temat funkcjonowania języka Biblii w życiu

	wymienić języki, w jakich została zapisana Biblia	przedstawić przysłowia i aforyzmy, mające swoje źródło w Biblii		przedstawić, jak odczytywać i interpretować Biblię	codziennym i w literaturze
BIBLIA – TEKSTY Z EPOKI I NAWIĄZANIA					
32. Księga Rodzaju – dzieje początków świata i ludzkości	zrelacjonować powstanie świata i człowieka według Biblii	- omówić wybrane wątki i przedstawić wybrane postacie z Księgi Rodzaju - wyjaśnić znaczenie biblizmów, wywodzących się z Księgi Rodzaju	- porównać biblijny opis stworzenia świata i człowieka z opisem mitologicznym - przedstawić i interpretować wybrane symbole zawarte w Księdze Rodzaju	- interpretować opowieść o zerwaniu owocu z drzewa zakazanego (grzechu pierworodnym) - wskazać cechy stylu biblijnego w podanym fragmencie Księgi Rodzaju	omówić koncepcję człowieka w Biblii
33. Konteksty i nawiązania – <i>Prawiek i inne czasy</i> Olgi Tokarczuk	- zrelacjonować treść fragmentu - omówić świat przedstawiony - wskazać narratora	- wskazać elementy realistyczne i fantastyczne we fragmencie - wskazać motywy biblijne we fragmencie i omówić ich funkcję	- porównać biblijny sposób przedstawienia kosmogonii z zaproponowanym przez Olgę Tokarczuk - przedstawić problematykę fragmentu	interpretować treści niedosłowne fragmentu	wypowiedzieć się na temat funkcji mitu kosmogonicznego w życiu wspólnoty
34. Rozważania o cierpieniu – Księga Hioba	- opowiedzieć historię Hioba - przedstawić kompozycję Księgi Hioba	- scharakteryzować Hioba - omówić relacje między Hiobem a Bogiem na podstawie fragmentu Biblii	- interpretować przemianę postawy Hioba po rozmowie z Bogiem - przedstawić postać Hioba jako symbol niezawinionego cierpienia i niezachwianej wiary	podjąć dyskusję na temat sensu cierpienia i zgody Boga na istnienie zła (teodycei)	omówić sposoby przedstawiania Hioba w sztuce na podanych przykładach
35. Dociekanie sensu ludzkiego życia w Księdze Koheleta	- wyjaśnić, kim był Kohelet - zrelacjonować fragment	wskazać rady Koheleta, jak należy przeżywać swój los	określić funkcję środków stylistycznych użytych we fragmencie	interpretować teologiczną wymowę Księgi Koheleta	wskazać podobieństwa między radami Koheleta a radami greckich filozofów

			• określić problematykę utworu		
36. Poezja biblijna – Księga Psalmsów	• przyporządkować psalmy do liryki • określić rodzaj liryki oraz nadawcę i adresata psalmów • definiować pojęcia: <i>psalm</i>, <i>psalterz</i>	• sklasyfikować psalmy według poznanych kryteriów • odnaleźć środki stylistyczne zastosowane w psalmach	• określić funkcję środków językowych użytych w psalmach	• interpretować symbole pojawiające się w psalmach	• omówić koncepcję Boga i człowieka, wyłaniającą się z psalmów
37. Wizja końca świata w Apokalipsie św. Jana	• streścić przedstawione fragmenty Apokalipsy św. Jana	• opisać jeźdźców Apokalipsy i scharakteryzować ich na podstawie ryciny Albrechta Dürera • wypowiedzieć się na temat genezy i autorstwa Apokalipsy św. Jana	• wskazać główne cechy stylu Apokalipsy • interpretować symbole i alegorie znajdujące się w omówionych fragmentach	• wypowiedzieć się na temat sposobów obrazowania i wywoływania nastroju grozy w Apokalipsie	• porównać biblijną Apokalipsę z innymi przedstawieniami końca świata
38. Konteksty i nawiązania – Cormac McCarthy, <i>Droga</i>	• zrelacjonować treść fragmentów • omówić świat przedstawiony	• scharakteryzować bohaterów tekstu • wyjaśnić pojęcie <i>postapokaliptyczny</i>	• porównać rzeczywistość opisaną we fragmentach z Apokalipsą św. Jana	• omówić przesłanie płynące z tekstu	• analizować postawy i emocje bohaterów w obliczu katastrofy
39. Filmowe nawiązanie do Biblii – <i>Dekalog I</i> Krzysztofa Kieślowskiego	• zrelacjonować treść filmu	• podjąć dyskusję o postawie filmowego Krzysztofa	• wypowiedzieć się na temat dialogów, narracji i kadrowania w filmie	• analizować rolę przypadku w konstrukcji fabuły	• podjąć dyskusję na temat hierarchii wartości we współczesnym świecie
BIBLIA – KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
40. Akt komunikacji językowej	• zdefiniować akt komunikacji językowej • wymienić, co składa się na akt komunikacji	• omówić każdy ze składników aktu komunikacji • wyjaśnić, na czym polega skuteczność komunikacji	• wskazać elementy aktu komunikacji w podanych przykładach	• wyjaśnić, na czym polega etyka wypowiedzi	• wyjaśnić, co zaburza czytelność komunikacji w podanych przykładach

41. Funkcje wypowiedzi (*funkcje fatyczną i magiczną na poziomie rozszerzonym)	• wymienić funkcje wypowiedzi	• scharakteryzować poszczególne funkcje wypowiedzi	• rozpoznać środki językowe, wskazujące na daną funkcję • określić funkcje dominujące w danej wypowiedzi	• wyszukać w tekście przykłady poszczególnych funkcji wypowiedzi	• analizować podany tekst pod względem środków językowych wskazujących na określoną funkcję
BIBLIA – TWORZENIE WYPOWIEDZI Z ELEMENTAMI RETORYKI					
42. Streszczenie a parafraza (*pojęcie parafrazy i wykorzystywanie pojęcia parafrazy w interpretacji utworu literackiego na poziomie rozszerzonym)	• rozpoznać i zdefiniować streszczenie	• odróżnić streszczenie od parafrazy	• wymienić różnice między streszczeniem a parafrazą • wykonać streszczenie	• funkcjonalnie wykorzystać umiejętność streszczania	• funkcjonalnie wykorzystać umiejętność streszczania i parafrazowania
BIBLIA – PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE					
43. i 44. Powtórzenie i podsumowanie wiadomości	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty biblijne	• wyciągać wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólnić, podsumować i porównać	• formułować i rozwiązywać problemy badawcze
ŚREDNIOWIECZE – O EPOCE					
45. Średniowiecze – wprowadzenie do epoki	• objaśnić etymologię nazwy epoki • wymienić najważniejsze wydarzenia związane z początkiem i końcem średniowiecza	• wymienić średniowieczne wzorce osobowe • wyjaśnić, na czym polegał uniwersalizm średniowieczny • przedstawić informacje na temat	• definiować teocentryzm i wyjaśnić, czym przejawiał się w średniowieczu • wyjaśnić, w czym przejawiał się dualistyczny obraz	• omówić fundamenty kultury średniowiecznej • wypowiedzieć się na temat różnic między filozofią starożytną a średniowieczną	• interpretować rolę karnawału w wiekach średnich

		szkół i uniwersytetów w średniowieczu	świata w średniowieczu • omówić średniowieczną hierarchię społeczną		
46. Sztuka średniowieczna	• rozpoznać najważniejsze zabytki polskiego i europejskiego średniowiecza	• podać przykłady zabytków polskiego i europejskiego średniowiecza	• wyjaśnić i zilustrować przykładami parenetyczny i anonimowy charakter sztuki średniowiecznej • omówić alegorię i podać jej przykłady	• analizować średniowieczne dzieło sztuki według podanych kryteriów	• wskazać przykłady wpływu sztuki średniowiecza na epoki następne
ŚREDNIOWIECZE – TEKSTY Z EPOKI I NAWIĄZANIA					
47. <i>Bogurodzica</i> – najstarszy polski utwór poetycki	• przeczytać ze zrozumieniem <i>Bogurodzicę</i> • wskazać przykłady archaizmów w utworze	• rozpoznać podmiot liryczny oraz adresata utworu • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego • wskazać archaizmy leksykalne, fleksyjne, fonetyczne i składniowe	• omówić sposób przedstawienia Matki Boskiej w <i>Bogurodzicy</i> • omówić kompozycję utworu • na przykładzie <i>Bogurodzicy</i> omówić takie cechy literatury średniowiecznej, jak anonimowość, teocentryzm i dydaktyzm	• odnaleźć w treści <i>Bogurodzicy</i> motyw <i>deesis</i> i odnieść go do sztuk plastycznych • omówić formę wiersza • omówić funkcję <i>Bogurodzicy</i> w średniowiecznej Polsce	• wypowiedzieć się na temat piśmiennictwa religijnego w średniowieczu
48. Ludzki wymiar cierpienia Matki Boskiej w <i>Lamencie świętokrzyskim</i>	• zrelacjonować treść <i>Lamentu świętokrzyskiego</i>	• określić sytuację liryczną, podmiot liryczny i adresatów utworu	• scharakteryzować Maryję jako matkę • omówić motyw <i>stabat Mater</i> w wierszu	• porównać obrazy Maryi z <i>Lamentu świętokrzyskiego</i> i z <i>Bogurodzicy</i>	• wypowiedzieć się na temat genezy utworu

		• wskazać archaizmy leksykalne, fleksyjne, fonetyczne i składniowe • omówić kompozycję wiersza • wskazać środki językowe w wierszu	• określić funkcję środków językowych		
49. Motyw tańca śmierci w <i>Rozmowie mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i>	• streścić utwór	• opisać obraz śmierci przedstawiony w utworze • wskazać archaizmy leksykalne, fleksyjne, fonetyczne i składniowe	• omówić motyw <i>danse macabre</i> • w kontekście utworu wyjaśnić pojęcia: <i>memento mori</i> • omawia groteskowy i naturalistyczny sposób przedstawienia śmierci • wskazuje elementy komizmu w utworze	• na podstawie lektury omówić światopogląd ludzi średniowiecza • omówić utwór jako satyrę społeczną	• wyjaśnić przyczyny popularności motywu śmierci w średniowieczu
50. Triumf śmierci w <i>Siódmej pieczęci</i> Igmara Bermana	• zrelacjonować treść filmu • odnaleźć nawiązania do kultury i obyczajowości średniowiecza	• zinterpretować tytuł i wyjaśnić jego funkcję • w kontekście filmu wyjaśnić pojęcia: <i>personifikacja, taniec śmierci</i>	• rozpoznać w filmie konwencję moralitetu i ją omówić • w kontekście filmu wyjaśnić pojęcie <i>teodycea</i>	• interpretować przesłanie filmu	• przywołać szerokie konteksty i nawiązania
51. Ideał rycerza – <i>Pieśń o Rolandzie</i>	• zrelacjonować treść fragmentów • przedstawić kodeks honorowy średniowiecznego rycerza	• wymienić najważniejszych bohaterów <i>Pieśni o Rolandzie</i> • scharakteryzować Rolanda • omówić kompozycję utworu	• przedstawić Rolanda jako wzorzec osobowy rycerza • wskazać w utworze cechy eposu rycerskiego • omówić elementy <i>ars bene moriendi</i> obecne w utworze	• wskazać i omówić symbole obecne w pieśni • omówić kontekst historyczny utworu	• porównać wzorzec wojownika współczesnego ze średniowiecznym

			• omówić sposób kreacji bohaterów – rycerzy oraz ich wrogów		
52. Średniowieczna miłość – <i>Dzieje Tristana i Izoldy</i> (lektura uzupełniająca)	• streścić podany fragment <i>Dziejów Tristana i Izoldy</i> • wymienić najważniejszych bohaterów utworu	• omówić kompozycję utworu • wskazać cechy gatunkowe utworu • charakteryzować, ukazane w utworze, wzorce parenetyczne władcy, rycerza i damy serca	• objaśnić funkcję fantastyki w utworze • wyjaśnić, na czym polega tragizm Tristana i Izoldy	• przeanalizować specyfikę uczucia łączącego Tristana i Izoldę • sformułować zasady miłości dworskiej	• wypowiedzieć się na temat obyczajowości średniowiecznej na podstawie <i>Dziejów Tristana i Izoldy</i>
53. Konteksty i nawiązania – Halina Poświatowska, *** [<i>tutaj leży Izold...</i>]	• zrelacjonować treść wiersza • wskazać podmiot liryczny	• opisać sytuacje liryczną w wierszu • omówić aluzję literacką zastosowaną w utworze • wskazać środki językowe użyte w utworze	• omówić kompozycję wiersza • sformułować tezę interpretacyjną • określić funkcję środków językowych użytych w wierszu	• interpretować wiersz • wskazać i omówić konteksty interpretacyjne	• porównać przesłanie wiersza z przesłaniem <i>Dziejów Tristana i Izoldy</i>
*54. Podróż po zaświatach – <i>Boska komedia</i> Dantego Alighieri	• zrelacjonować treść fragmentów • omówić fabułę całego utworu • wymienić przewodników Dantego po zaświatach	• omówić genezę <i>Boskiej komedii</i> • wyjaśnić tytuł • scharakteryzować narratora • omówić kompozycję poematu • wyjaśnić pojęcia: <i>poemat epicki</i>	• wymienić elementy dzieła charakterystyczne dla średniowiecza i renesansu • zinterpretować alegorie obecne w poemacie	• wypowiedzieć się na temat sposobu obrazowania w utworze	• wskazać źródła kulturowe, z których czerpał Dante
*55. Konteksty i nawiązania – <i>Dno piekła</i> Andrzeja Bursy	• relacjonować treść wiersza • określać rodzaj liryki	• omawiać kreacje bohaterów wiersza	• interpretować funkcję odniesień do piekła w wierszu	• wypowiadać się na temat kontekstu historycznego wiersza	• porównywać udręczenie ludzi w utworze Bursy z udrękami piekielnymi w <i>Boskiej komedii</i>

		• wyjaśnić funkcję użytych frazeologizmów	• omówić problematykę utworu	• wskazać ironię użytą w wierszu i określić jej funkcję	
ŚREDNIOWIECZE – KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
56. Wiedza z dziedziny fleksji, leksyki, frazeologii i słowotwórstwa w analizie i interpretacji tekstów literackich	• wskazać czasowniki w tekście i określa ich formę gramatyczną • wskazać w tekście przymiotniki i imiesłowy o zabarwieniu neutralnym i wartościującym • wskazać w tekście rzeczowniki abstrakcyjne i konkretne • wskazać w tekście zdrobnienia	• wyjaśnić funkcję czasowników użytych w tekście • określić funkcję przymiotników o zabarwieniu neutralnym i wartościującym użytych w tekście • określić funkcję rzeczowników abstrakcyjnych i konkretnych użytych w tekście • określić funkcję zdrobnień w tekście	• analizować tekst pod kątem użycia gramatycznych środków językowych	• wskazać środki językowe służące psychizacji krajobrazu	• omówić sposoby podkreślenia ekspresji tekstu za pomocą środków językowych
ŚREDNIOWIECZE – TWORZENIE WYPOWIEDZI Z ELEMENTAMI RETORYKI					
*57. Indukcja i dedukcja	• prezentować różne typy dowodzenia	• rozpoznawać typy dowodzenia w tekście • wskazać błąd we wnioskach	• analizować rozumowanie przedstawione w tekście	• formułować wniosek na podstawie dwóch przesłanek	• formułować przesłanki i na ich podstawie wyciągać wniosek
ŚREDNIOWIECZE – PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE					
58. i 59. Powtórzenie i podsumowanie wiadomości	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować	• formułować i rozwiązywać problemy badawcze

				• uogólnić, podsumować i porównać	
--	--	--	--	---	--

Autorka: Magdalena Lotterhoff

Uwaga: w wyniku uszczuplenia podstawy programowej, według przedstawionego rozkładu materiału, niewykorzystane godziny pozostają do decyzji nauczyciela.

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – NOWE Ponad słowami klasa 1 część 2. Edycja 2024

Prezentowane wymagania edukacyjne są zintegrowane z planem wynikowym autorstwa Magdaleny Lotterhoff, będącego propozycją realizacji materiału zawartego w podręczniku *NOWE Ponad słowami* w drugim semestrze klasy 1. Wymagania dostosowano do sześciostopniowej skali ocen.

* zakres rozszerzony

	materiał obligatoryjny
	materiał fakultatywny

Numer i temat lekcji	Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń: potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
RENEZANS – O EPOCE					
1. i 2. U progu czasów nowożytnych	• wyjaśnić znaczenie nazwy epoki • wskazać powiązania pomiędzy renesansem a antykiem • wyjaśnić, na czym polegała reformacja	• wyjaśnić pojęcia <i>humanizm</i> i <i>antropocentryzm</i> w kontekście epoki • objaśnić, na czym polegała reformacja, podać jej przyczyny i	• wyjaśnić rolę wydarzeń wyznaczających początek renesansu w kształtowaniu nowej epoki	• przedstawić główne idee Erazma z Rotterdamu, Mirandoli, Machiavellego i Morusa	• przedstawić zmiany społeczne kształtujące nową epokę

		opisać rolę Marcina Lutra • wymienić wyznania protestanckie	• omówić powiązania pomiędzy renesansem a antykiem • analizować wpływ antyku na narodziny nowej epoki	• opisać tych filozofów na kształtowanie się nowej epoki	
3. Filmowy obraz nocy św. Bartłomieja – Królowa Margot Patrice’a Chéreau	• omówić tematykę filmu	• na podstawie filmu opisać konflikty stanowiące kanwę fabuły filmu	• przedstawić stosunki panujące na dworze francuskim jako tło wydarzeń rozgrywających się w filmie	• analizować pobudki kierujące tytułową bohaterką filmu	• rozważyć problemy moralne poruszone w filmie
4. Sztuka renesansu	• rozpoznać styl sztuki renesansowej • wymienić najważniejszych twórców renesansu	• wymienić cechy charakterystyczne stylu renesansowego i omówić je na przykładach • wyjaśnić pojęcia: <i>mimesis</i> , <i>perspektywa</i>	• wskazać i zilustrować przykładami najważniejsze tematy sztuki renesansowej • opisać twórczość najważniejszych artystów renesansu (Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Rafael, Sandro Botticelli)	• dokonać analizy dzieła renesansowego • omówić wpływ antyku na sztukę renesansu	• dostrzec i omówić wartości humanistyczne w sztuce renesansu
RENEANS – TEKSTY Z EPOKI I NAWIĄZANIA					
5. i 6. Wzorzec życia szlacheckiego – <i>Żywot człowieka poczciwego</i> Mikołaja Reja	• przedstawić tematykę utworu • wyjaśnić, na czym polega dydaktyczny charakter <i>Żywota</i>	• streścić podane fragmenty • wymienić cechy idealnego szlachcica	• na podstawie tekstu scharakteryzować idealnego szlachcica • wskazać środki językowe zastosowane we fragmentach	• omówić obraz świata przedstawiony we fragmentach • omówić funkcję środków językowych zastosowanych we fragmentach	• wyjaśnić, na czym polega antropocentryczny charakter utworu
7. Renesansowa wizja Boga – <i>Czego chcesz od nas, Panie</i> Jana Kochanowskiego	• zrelacjonować treść pieśni <i>Czego chcesz od nas, Panie</i>	• określić gatunek utworu i podać jego pochodzenie	• dokonać interpretacji wiersza • zanalizować renesansowy charakter wiersza	• porównać obraz Boga w wierszu Jana Kochanowskiego z obrazem Boga w	• rozpoznać rodzaj wersyfikacji

	• wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego • określić rodzaj liryki	• omówić sposób kreacji nadawcy i adresata tekstu • wskazać użyte środki językowe • wypowiedzieć się na temat twórczości Jana Kochanowskiego	• omówić funkcję środków językowych	• utworach średniowiecznych	
8. i 9. Światopogląd Jana Kochanowskiego utrwalaony w <i>Pieśniach</i>	• zrelacjonować treść <i>Pieśni IX</i> • zdefiniować gatunek <i>pieśń</i>	• wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego pieśni • wskazać elementy światopoglądu renesansowego w utworze • wyjaśnić pojęcia: <i>horacjanizm, cnota, fortuna, stoicyzm, epikureizm</i>	• omówić kompozycję wiersza • omówić kreację podmiotu lirycznego • odnaleźć i omówić motywy horacjańskie w utworze Kochanowskiego • omówić kontekst filozoficzny • na podstawie wiersza scharakteryzować światopogląd poety	• dokonać funkcjonalnej analizy i interpretacji utworu • przedstawić humanistyczny ideał człowieka na podstawie pieśni	• wskazać w utworze cechy wiersza sylabicznego
10. Liryka patriotyczna Jana Kochanowskiego – <i>Pieśń V</i>	• zrelacjonować treść pieśni • zdefiniować gatunek <i>pieśń</i>	• wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego • wypowiedzieć się na temat przynależności gatunkowej utworu • wskazać użyte środki językowe • przedstawić argumentację podmiotu lirycznego	• omówić funkcję użytych środków językowych • omówić kontekst historyczny	• wyjaśnić pojęcie <i>liryka tyrtejska</i> • uzasadnić przynależność <i>Pieśni V</i> do liryki tyrtejskiej • przedstawić sposób przedstawienia motywu ojczyzny w wybranym przez siebie utworze literackim	• omówić sposób przedstawienia motywu ojczyzny w twórczości współczesnej
11. Liryka autotematyczna Jana	• relacjonować treść wiersza	• omówić kreację podmiotu lirycznego	• omówić kontekst historycznoliteracki	• wskazać elementy światopoglądu	• wypowiedzieć się na temat symboliki ptaka w literaturze i sztuce

Kochanowskiego – <i>Pieśń XXIV</i>	wskazać podmiot liryczny	- wskazać motywy mitologiczne w utworze - wskazać środki językowe - wyjaśnić, na czym polega autotematyzm wiersza	- omówić funkcję motywów mitologicznych w utworze - omówić funkcję środków językowych - omówić realizację motywu <i>non omnis moriar</i> w wierszu	renesansowego w wierszu	
12., 13. i 14. „Żaden ojciec podobno barziej nie miłował dziecięcia” – o <i>Trenach</i> Jana Kochanowskiego	- odnieść <i>Treny</i> Jana Kochanowskiego do jego biografii - zrelacjonować treść <i>Trenów IX, X i XI</i> - zdefiniować tren	- wyjaśnić, na czym polegał kryzys światopoglądowy poety widoczny w <i>Trenach</i> - wskazać nawiązania do antyku w poznanych <i>trenach</i> (filozofii, mitologii) - wskazać nawiązania biblijne w poznanych <i>trenach</i>	- wyjaśnić, na czym polega polemika ze stoicyzmem w poznanych <i>trenach</i> - wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w poznanych <i>trenach</i> - wskazać ironię w <i>Trenie IX</i> i określić jej funkcję - wskazać punkt kulminacyjny w <i>Trenie X</i> i wyjaśnić jego istotę - wskazać wyobrażenia eschatologiczne obecne w <i>Trenie X</i> - przedstawić wątpliwości podmiotu lirycznego w <i>Trenie XI</i>	dokonać analizy i interpretacji <i>Trenów IX, X i XI</i>	wyjaśnić, na czym polegało nowatorstwo <i>Trenów</i> Kochanowskiego
15. Żałoba po stracie dziecka – ***[<i>Anka! to już trzy i pół roku</i>] Władysława Broniewskiego	- zrelacjonować treść wiersza - określić rodzaj liryki - wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego	odnaleźć nawiązania do <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego	- dokonać analizy wiersza - wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w kontekście <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego	- interpretować zakończenie wiersza - omówić kontekst historyczny utworu	podjąć dyskusję na temat opisu śmierci i żałoby w różnych epokach literackich

*16. i 17. <i>Treny</i> jako cykl poetycki	• przedstawić kompozycję cyklu • grupować utwory w obszary tematyczne	• omówić sposób przedstawienia Urszulki w <i>Trenach</i> • omówić odniesienia do antyku i Biblii obecne w <i>Trenach</i> • wskazać środki językowe użyte w utworach • odczytać ewolucję światopoglądu poety w cyklu <i>Trenów</i>	• omówić cykl <i>Trenów</i> jako kreację artystyczną • wskazać elementy renesansowe w cyklu • określić funkcję środków językowych użytych w utworach • omówić sposób przedstawienia śmierci w wierszach	• omówić cykl jako świadectwo kryzysu światopoglądowego • przedstawić ewolucję poglądów Jana Kochanowskiego w cyklu, odwołując się do wierszy • porównać kreacje literackie bohaterów dotkniętych cierpieniem – podmiot liryczny <i>Trenów</i> i Hioba	• wyjaśnić, na czym polega konsolacyjny charakter <i>Trenów</i> • podjąć dyskusję na temat uniwersalnego charakteru <i>Trenów</i> • omówić funkcję przedstawienia sytuacji lirycznej na podobieństwo snu w <i>Trenie XIX</i> • omówić wizję życia pośmiertnego w <i>Trenach</i>
18. O czym jest <i>Odprawa posłów greckich</i> Jana Kochanowskiego?	• zrelacjonować treść dramatu • wymienić bohaterów tragedii i podać ich pierwowzory z mitologii greckiej	• wskazać nawiązania do mitu o wojnie trojańskiej • wskazać nawiązania do budowy tragedii antycznej • scharakteryzować bohaterów	• przedstawić problematykę dramatu • wyjaśnić, na czym polega konflikt postaw w dramacie	• przedstawić okoliczności wystawienia utworu	• omówić kunszt poetycki pieśni chóru
19. i 20. Zastosowanie chwytów retorycznych w polityce – <i>Odprawa posłów greckich</i> Jana Kochanowskiego	• przedstawić argumenty Antenora i Aleksandra	• wskazać chwytów retoryczne i erytyczne w wypowiedziach Antenora, Aleksandra i Iketaona	• przeanalizować argumenty mówców • omówić mechanizmy powstawania decyzji przesądających o losach zbiorowości zaprezentowane w utworze • na podstawie pieśni <i>Wy, którzy pospolitą rzeczą władacie</i> stworzyć kodeks etyczny polityka	• przeanalizować mowę Iketaona pod kątem zabiegów manipulacyjnych • omówić przesłanie zawarte w zakończeniu dramatu	• wyjaśnić, czym jest <i>kostium historyczny</i> w utworze i odnieść to pojęcie do <i>Odprawy posłów greckich</i>

21. <i>Odprawa posłów greckich</i> jako dramat humanistyczny	• przedstawić budowę <i>Odprawy posłów greckich</i>	• wskazać cechy gatunkowe tragedii antycznej w <i>Odprawie posłów greckich</i> • wskazać cechy dramatu humanistycznego w <i>Odprawie posłów greckich</i>	• omówić cechy gatunkowe tragedii antycznej zastosowane przez Jana Kochanowskiego • omówić funkcję pieśni chóru w dramacie	• wypowiedzieć się na temat sporu pomiędzy Aleksandrem a Antenorem w odniesieniu do konfliktu tragicznego	• omówić funkcję monologu Kasandry
22. Przed czym ostrzega Kasandra? – <i>Rozterka Kasandry</i> Anny Kamieńskiej	• zrelacjonować treść wiersza • nazwać rodzaj liryki	• omówić kontekst mitologiczny wiersza • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego • wskazać użyte środki językowe	• scharakteryzować typy ludzi, o których mówi podmiot liryczny • przedstawić zagrożenia, przed którymi ostrzega Kasandra w wierszu • określić funkcję użytych środków językowych	• porównać przesłanie wiersza Kamieńskiej z wypowiedzią Kasandry w <i>Odprawie posłów greckich</i> • wypowiedzieć się na temat tragicznego wydźwięku obu tekstów	• podjąć dyskusję na temat aktualności wiersza
23. Podsumowanie wiadomości na temat Jana Kochanowskiego	• omówić kontekst biograficzny twórczości Jana Kochanowskiego • wymienić najważniejsze utwory Jana Kochanowskiego	• scharakteryzować wybrane utwory Jana Kochanowskiego • wskazać najważniejsze tematy i motywy w twórczości Jana Kochanowskiego	• omówić kontekst filozoficzny twórczości Jana Kochanowskiego	• omówić znaczenie twórczości Jana Kochanowskiego w rozwoju literatury polskiej	• omówić renesansowy charakter twórczości Jana Kochanowskiego
*24. i 25. Życie w idealnym państwie – <i>Utopia</i> Tomasza Morusa	• zrelacjonować treść fragmentu utworu • zdefiniować pojęcie <i>utopia</i>	• omówić koncepcję organizacji życia społecznego przedstawioną w dziele	• wymienić prawa i obowiązki mieszkańców Utopii	• podjąć dyskusję na temat ideału społeczeństwa przedstawionego w dziele Morusa • przedstawić motyw utopii dawniej i dziś	• wyjaśnić, na czym polega antyutopia i podać przykłady

*26. Niebezpieczeństwa utopii – <i>Nowy wspaniały świat</i> Aldousa Huxleya	• zrelacjonować treść fragmentu utworu • wyjaśnić pojęcie <i>antyutopia</i>	• wyjaśnić, na czym polega antyhumanizm utopii opisanej przez Huxleya • wskazać elementy konwencji <i>science fiction</i> we fragmentach	• omówić relacje między utopią i antyutopią na przykładzie <i>Utopii</i> Tomasza Morusa i <i>Nowego wspaniałego świata</i> Aldousa Huxleya	• podjąć dyskusję, czy ważniejsza jest jednostka, czy społeczność	• podać przykłady utopii i antyutopii w kulturze współczesnej
27. i 28. Retoryka w służbie ojczyźnie – <i>Kazania sejmowe</i> Piotra Skargi	• określić, na czym polega dydaktyczny charakter <i>Kazań sejmowych</i> • wyjaśnić pojęcie <i>retoryka</i>	• zrelacjonować argumentację Piotra Skargi • wskazać w tekście chwytły retoryczne • wskazać w tekście nawiązania do Biblii	• omówić funkcję zastosowanych środków retorycznych • omówić realizację toposu ojczyzny w utworze	• scharakteryzować stylizację biblijnego proroctwa obecną w <i>Kazaniach sejmowych</i> • podjąć dyskusję na temat wymowy politycznej <i>Kazań sejmowych</i> • umieścić <i>Kazania sejmowe</i> w kontekście historycznym	• wypowiedzieć się na temat wizji Skargi ukazanej na obrazie Jana Matejki • ocenić ideologiczną funkcję obrazu
RENEZANS – KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
29. i 30. Zapożyczenia	• definiować pojęcie <i>zapożyczenie</i> • przedstawić podział zapożyczeń ze względu na pochodzenie	• przedstawić historię zapożyczeń w języku polskim • podać przykłady zapożyczeń i sklasyfikować je ze względu na pochodzenie	• wyjaśnić przyczyny zmiany źródeł zapożyczeń na przestrzeni wieków • rozpoznać zapożyczenia w tekście i dokonać ich klasyfikacji	• przekształcić podane zdania tak, aby zastąpić zapożyczenia słowami rodzimymi	• podjąć dyskusję na temat roli zapożyczeń w języku polskim • sklasyfikować przykłady zapożyczeń ze względu na stopień przyswojenia
RENEZANS – TWORZENIE WYPOWIEDZI Z ELEMENTAMI RETORYKI					
31. Perswazja w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej	• wyjaśnić, czym jest perswazja	• znać i rozróżniać rodzaje argumentów stosowanych w perswazji	• znać i stosować zabiegi językowe wzmacniające perswazję • wskazać cele perswazyjne w podanych tekstach	• rozumieć i stosować zasady budowy skutecznej wypowiedzi perswazyjnej	• wskazać i rozróżniać cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej • przygotować mowę perswazyjną

				• wskazać językowe i pozajęzykowe środki perswazji w podanych tekstach i zaprezentowanych sytuacjach	
32. Jak skutecznie przemawiać?	• wylicza rodzaje przemówień • wylicza środki retoryczne	• rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną • wyjaśnić, w jaki sposób użyte środki retoryczne oddziałują na odbiorcę	• analizować przemówienie pod kątem użytych środków retorycznych	• stosować retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu • wygłosić mowę z uwzględnieniem środków pozajęzykowych	• zbudować wypowiedź retoryczną z uwzględnieniem jej funkcji językowej, celu i adresata
RENEZANS – PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE					
33. i 34. Powtórzenie wiadomości	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólnić, podsumować i porównać	• formułować i rozwiązywać problemy badawcze
BAROK – O EPOCE					
35. i 36. Barok – epoka sprzeczności	• wyjaśnić etymologię terminu <i>barok</i> • określić ramy czasowe epoki w Europie i Polsce	• scharakteryzować podstawowe różnice pomiędzy renesansem a barokiem • omówić kontekst historyczny epoki • wyjaśnić pojęcie <i>kontrreformacja</i> • scharakteryzować specyfikę polskiego baroku	• wyjaśnić znaczenie soboru trydenckiego dla epoki • omówić główne idee filozofii Kartezjusza • omówić najważniejsze idee filozofii Pascala i wyjaśnić, na czym polega zakład Pascala	• wypowiedzieć się na temat życia codziennego w baroku	• omówić przyczyny i przejawy niepokojów duchowych charakterystycznych dla epoki

		• wyjaśnić pojęcie <i>sarmatyzm</i>			
37. i 38. Sztuka baroku	• wymienić najważniejszych twórców okresu baroku • wymienić najważniejsze cechy stylu barokowego	• zaprezentować twórczość najważniejszych przedstawicieli sztuki barokowej • rozpoznać cechy stylu barokowego na przedstawionych przykładach	• scharakteryzować malarstwo barokowe, posługując się przykładami • wymienić i opisać najważniejsze dzieła sztuki barokowej	• scharakteryzować idee, które ukształtowały sztukę baroku • dokonać analizy dzieła barokowego według wskazanych kryteriów	• opisać rolę Kościoła katolickiego jako mecenas sztuki barokowej
39. Portret malarza barokowego – <i>Dziewczyna z perłą</i> Petera Webbera	• zrelacjonować życie codzienne w baroku na podstawie filmu • opisać proces powstawania dzieła sztuki	• scharakteryzować postacie głównych bohaterów	• przeanalizować kreację Scarlett Johansson	• porównać kadry z filmu z obrazami Jana Vermeera	• stworzyć prezentację na temat obrazu artysty w filmie • sformułować recenzję filmu
BAROK – TEKSTY Z EPOKI I NAWIĄZANIA					
40. i 41. Poezja metafizyczna Mikołaja Sępa Szarzyńskiego	• wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego oraz określić sytuację liryczną	• odczytać ze zrozumieniem wiersze Szarzyńskiego • określić problematykę utworów • wskazać środki stylistyczne	• określić funkcję użytych środków stylistycznych • wskazać w utworze cechy sonetu • wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w analizowanych sonetach	• dokonać analizy i interpretacji utworów • odnaleźć cechy poezji metafizycznej w utworach Szarzyńskiego	• porównać obraz Boga zawarty w wierszach Mikołaja Sępa Szarzyńskiego z obrazem Boga w <i>Hymnie</i> Jana Kochanowskiego
42. i 43. Kunsztowna poezja barokowa – wiersze Daniela Naborowskiego	• zrelacjonować wiersze • wskazać podmiot liryczny, adresata lirycznego i określić sytuację liryczną	• wyjaśnić, na czym polega koncept w wierszu <i>Na oczy królowny angielskiej</i> • wyjaśnić, na czym polega dramatyzm przedstawienia ludzkiej egzystencji w	• określić funkcję środków stylistycznych w wierszach Naborowskiego • odczytać wiersz <i>Krótkość żywota</i> jako traktat zawierający tezę i argumentację w obronie tezy	• dokonać analizy i interpretacji utworów • omówić funkcję nawiązań do Księgi Koheleta w wierszu <i>Marność</i> • wskazać cechy poezji dworskiej w wierszu	• omówić funkcjonowanie w kulturze motywu <i>vanitas</i>

		wierszu <i>Krótkość żywota</i> • wskazać środki stylistyczne		<i>Na oczy królowej angielskiej</i> • wskazać cechy poezji metafizycznej w wierszu <i>Krótkość żywota</i>	
44. Echa baroku w poezji współczesnej – Jarosław Marek Rymkiewicz, <i>Róża oddana Danielowi Naborowskiemu</i>	• zrelacjonować treść wiersza • wyjaśnić pojęcia: <i>topos</i> , <i>puenta</i> , <i>concept</i> , <i>vanitas</i>	• określić zasadę kompozycyjną, według której zbudowany jest wiersz • wskazać podobieństwa pomiędzy wierszem Rymkiewicza a poezją Naborowskiego	• wykazać się znajomością motywów barokowych i wskazać, które motywy zostały wykorzystane w wierszu Rymkiewicza • zinterpretować puentę utworu	• omówić symbolikę róży w kulturze • dokonać analizy i interpretacji wiersza • wskazać nawiązania do barokowego konceptyzmu	• porównać wiersz Rymkiewicza z wierszem barokowym o podobnej konstrukcji
45. i 46. Poezja dworska Jana Andrzeja Morsztyna	• zrelacjonować treść wierszy • wskazać podmiot liryczny, adresata lirycznego i określić sytuację liryczną w utworach	• omówić kompozycję utworów • wyjaśnić istotę konceptu w wierszach • wskazać środki stylistyczne w utworach	• wskazać cechy poezji dworskiej w wierszach Jana Andrzeja Morsztyna • omówić funkcję użytych środków stylistycznych • wskazać cechy sonetu w utworze <i>Do trupa</i>	• dokonać analizy i interpretacji wierszy • wskazać obecność sensualizmu w analizowanych wierszach	• omówić połączenie toposu miłości i śmierci w wierszach Morsztyna i innych wybranych tekstach kultury
47. Barokowość w poezji współczesnej – Stanisław Grochowiak, ***[<i>Dla zakochanych to samo staranie...</i>]	• wyjaśnić pojęcie <i>erotyk</i>	• wskazać użyte środki językowe • wskazać podobieństwa między doświadczeniami miłości i śmierci	• określić problematykę wiersza • omówić funkcję użytych środków stylistycznych • omówić związki między wierszem Grochowiaka a poezją Jana Andrzeja Morsztyna	• dokonać analizy i interpretacji wiersza	• wskazać elementy makabry w wierszu • wyjaśnić, na czym polega ich groteskowość
48. William Szekspir i epoka elżbietańska	• wymienić najważniejsze dzieła Williama Szekspira	• zrelacjonować najważniejsze fakty z	• wyjaśnić, czym był teatr elżbietański	• wyjaśnić związek między narodzinami teatru elżbietańskiego	• scharakteryzować ogólnie tematykę dzieł Szekspira

		biografii Williama Szekspira		a rozkwitem kultury w Anglii pod panowaniem Elżbiety I	
49. <i>Romeo i Julia</i> – najstynniejsza opowieść o miłości	• streścić fabułę dramatu	• wyjaśnić, na czym polega tragizm losów bohaterów • scharakteryzować bohaterów tragedii	• przedstawić kompozycję utworu	• wskazać zwroty akcji i omówić ich funkcję	• podjąć dyskusję na temat aktualności dzieła
50. Tragizm <i>Romea i Julii</i>	• wskazać przeszkody, z którymi muszą się mierzyć bohaterowie	• omówić sposób postrzegania miłości przez poszczególnych bohaterów	• omówić kreację Romea i Julii jako bohaterów dynamicznych • wyjaśnić, na czym polega idealizm bohaterów	• omówić tragizm tytułowych bohaterów dramatu • wyjaśnić, na czym polega tragizm w utworze literackim w odniesieniu do tradycji	• wypowiedzieć się na temat problemu konfliktu pokoleń przedstawionego w utworze
51. <i>Romeo i Julia</i> wobec tradycji literackiej	• wskazać i omówić cechy dramatu szekspirowskiego	• porównać budowę dramatu Szekspira z budową tragedii antycznej	• wypowiedzieć się na temat funkcji przeznaczenia w utworze i porównać je z antycznym fatum	• przeanalizować język utworu • przedstawić nowatorstwo twórczości Szekspira w stosunku do tragedii klasycznej	• porównać utwory podejmujące temat miłości silniejszej od śmierci
52. Makbet wystawiony na próbę – kreacja tytułowego bohatera dzieła Williama Szekspira	• streścić fabułę dramatu	• scharakteryzować Makbeta z początku dzieła jako wcielenie ideału rycerza feudalnego • omówić stopniową przemianę Makbeta	• omówić funkcję spotkania z czarownicami w życiu Makbeta	• analizować motywację zachowań bohatera • wskazać przyczyny ostatecznej klęski Makbeta	• interpretować znaczenie słów: „Makbet zabija sen”
53. Lady Makbet – kobieta fatalna czy bohaterka tragiczna?	• przedstawić historię Lady Makbet	• omówić reakcję Lady Makbet na wiadomość o wróżbie czarownic	• wskazać elementy manipulacji językowej w wypowiedziach Lady Makbet podczas próby	• omówić stereotypowy wizerunek kobiety w literaturze	• podjąć dyskusję na temat przyczyn obłędu bohaterki

		• omówić zachowanie Lady Makbet tuż po dokonaniu zabójstwa i pod koniec dramatu	przekonywania męża do zabójstwa • wskazać cechy Lady Makbet, które wyróżniają ją na tle tradycji literackiej	• przeanalizować relacje między małżonkami • przeanalizować dialogi między Makbetem a Lady Makbet przed dokonaniem zabójstwa	
54. Funkcja świata nadprzyrodzonego w <i>Makbecie</i> Williama Szekspira	• wskazać elementy fantastyki w utworze	• omówić sposób kreacji wiedźm • wypowiedzieć się na temat funkcji wiedźm w dramacie	• wypowiedzieć się na temat wizerunku czarownicy w kulturze • omówić, w jaki sposób wiedźmy manipulują Makbetem • omówić funkcję wprowadzenia elementów fantastyki do dramatu	• wypowiedzieć się na temat motywu <i>theatrum mundi</i> w <i>Makbecie</i>, dostrzegając w tytułowym bohaterze aktora, a w czarownicach – reżyserki dramatu	• podjąć dyskusję, w jakim stopniu wróżby determinowały działania bohatera
55. <i>Makbet</i> – dramat o władzy	• podać przykłady zachowania Makbeta świadczące o jego przemianie w tyrana	• scharakteryzować Makbeta jako władcę	• omówić funkcję strachu i ambicji w kreacji Makbeta	• porównać drogę do władzy Makbeta i Balladyny	• podjąć dyskusję na temat wpływu władzy na człowieka
56. <i>Makbet</i> Williama Szekspira – dramat szekspirowski	• porównać budowę dramatu Szekspira z budową tragedii antycznej • wskazać elementy realistyczne i fantastyczne w dramacie	• określić funkcję fantastyki w utworze • wskazać cechy dramatu szekspirowskiego w <i>Makbecie</i>	• wyjaśnić, w jaki sposób Szekspir buduje napięcie dramatyczne w utworze • zdefiniować tragizm w utworze	• określić funkcję różnicowania języka bohaterów	• analizować przyczyny ponadczasowej aktualności dzieł Szekspira • wymienić przykłady adaptacji dzieł Szekspira
*57. <i>Hamlet</i> – utwór o władzy	• zrelacjonować sposób przejścia władzy przez Klaudiusza	• scharakteryzować Klaudiusza jako władcę	• wskazać elementy makiawelizmu w sposobie sprawowania władzy przez Klaudiusza	• analizować monolog Klaudiusza wygłoszony po przedstawieniu i	• wypowiedzieć się na temat sposobu przejścia władzy przez Fortynbrasa

			• przeanalizować rolę Ducha w utworze jako symbol władzy ojcowskiej nad synem	omówić zagadnienie teatralności polityki	
*58. i 59. Hamlet jako symbol postawy życiowej	• streścić fabułę dramatu	• omówić relacje pomiędzy Hamletem a innymi bohaterami	• wypowiedzieć się na temat szaleństwa bohatera • omówić realizację motywu <i>vanitas</i> w scenie na cmentarzu	• przeanalizować i zinterpretować monolog Hamleta • omówić motyw <i>theatrum mundi</i> w odniesieniu do Hamleta	• ocenić postawę tytułowego bohatera
*60. Tragedia zemsty	• wyjaśnić przyczyny dążenia do zemsty przez: Hamleta, Laertesę i Fortynbrasa	• omówić sposób realizacji zemsty przez Hamleta • omówić sposób realizacji zemsty przez Laertesę • omówić sposób realizacji zemsty przez Fortynbrasa	• omówić funkcję rozmowy Hamleta z duchem ojca • dostrzec tragizm Hamleta wynikający z narzucenia mu obowiązku zemsty • porównać trzy postawy wobec zemsty	• wypowiedzieć się na temat kulturowo usankcjonowanego obowiązku zemsty	• podjąć dyskusję na temat przyczyn zwlekania z dokonaniem zemsty
*61. Kreacja Ofelii	• zrelacjonować historię Ofelii	• scharakteryzować Ofelię • przedstawić relację pomiędzy Ofelią a jej ojcem • przedstawić relację pomiędzy Ofelią a Hamletem	• wypowiedzieć się na temat przyczyn obłędu Ofelii	• porównać obłęd Ofelii i Hamleta	• podjąć dyskusję na temat teatralności w zachowaniu Ofelii
*62. <i>Tren Fortynbrasa</i> Zbigniewa Herberta	• zrelacjonować treść wiersza • wskazać podmiot liryczny, adresata lirycznego i omówić sytuację liryczną	• wskazać nawiązania do <i>Hamleta</i> Szekspira • scharakteryzować Hamleta i Fortynbrasa • wskazać środki językowe	• przedstawić problematykę utworu • omówić funkcję użytych środków stylistycznych	• dokonać analizy i interpretacji utworu	• podjąć dyskusję na temat prezentowanych postaw

63. William Szekspir – podsumowanie	- wymienić najważniejsze wydarzenia w biografii Williama Szekspira - wymienić omówione utwory Williama Szekspira	- omówić cechy dramatu szekspirowskiego na podstawie poznanych utworów - porównać <i>Biografię</i> Stanisława Barańczaka z fabułą poznanych utworów Szekspira	- wskazać najważniejsze tematy i motywy w twórczości Williama Szekspira - wskazać kolokwializmy w <i>Biografiach</i> Stanisława Barańczaka i określić ich funkcję	- omówić znaczenie twórczości Williama Szekspira w rozwoju literatury - wskazać przykłady gry słownej w utworach Barańczaka i wyjaśnić, na czym polegają	wypowiedzieć się na temat trafności parodii zastosowanej przez Barańczaka
64. i 65. <i>Skąpiec</i> Moliera – komedia charakterów	zrelacjonować treść komedii	scharakteryzować Harpagona	- wskazać w utworze fragmenty reprezentujące różne rodzaje komizmu - wskazać przykłady karykaturalnej przesady w wypowiedziach Harpagona oraz dotyczących bohatera i omówić ich funkcję	- wyjaśnić, na czym polega komizm postaci - wyjaśnić, na czym polega komizm sytuacyjny	omówić sposób, w jaki Harpagon traktuje ludzi i zwierzęta
66. <i>Skąpiec</i> Moliera – krytyka obyczajów	przedstawić relacje rodzinne w domu Harpagona	omówić stosunek Harpagona do własnych dzieci	- wskazać cechy komedii klasycystycznej - wyjaśnić, na czym polega dydaktyczny charakter utworu	podjąć dyskusję na temat konfliktu pokoleń przedstawionego w dramacie	wypowiedzieć się na temat obyczajów panujących w XVII-wiecznej Francji na podstawie <i>Skąpca</i>
BAROK – KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
67. Odmiany polszczyzny	wyjaśnić, na czym polega zjawisko odmian języka	- wskazać, od jakich czynników zależy sposób mówienia i pisanie - wskazać różnice między mówioną a pisaną odmianą języka	- wymienić dialekty języka polskiego - wskazać cechy języka nieoficjalnego w podanym fragmencie	- wyjaśnić, czym jest środowiskowa odmiana języka i omówić jej cechy - przekształcić język nieoficjalny na oficjalny	posłużyć się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej

		• wskazać różnice między językiem oficjalnym i nieoficjalnym			
BAROK – PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE					
68. i 69. Powtórzenie wiadomości	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólnić, podsumować i porównać	• formułować i rozwiązywać problemy badawcze
OŚWIECENIE – O EPOCE					
70. Oświecenie w Europie i Polsce	• objaśnić etymologię nazwy epoki • podać daty graniczne oświecenia w Europie • podać daty graniczne oświecenia w Polsce	• opisać światopogląd epoki • przedstawić najważniejsze osiągnięcia oświecenia w dziedzinie nauki • wymienić najważniejszych myślicieli epoki oświecenia • wyjaśnić pojęcia <i>racjonalizm</i> i <i>utilitaryzm</i>	• wyjaśnić pojęcia: <i>empiryzm</i>, <i>ateizm</i>, <i>deizm</i>, <i>materializm</i>, <i>sensualizm</i> • opisać przemiany społeczne doby oświecenia • wyjaśnić pojęcia: <i>umowa społeczna</i>, <i>konstytucja</i>, <i>trójpodział władzy</i> • scharakteryzować specyfikę polskiego oświecenia	• wymienić najważniejsze idee filozofii: Johna Locke’a, Immanuela Kanta, Jana Jakuba Rousseau • omówić znaczenie prasy w oświeceniu • wypowiedzieć się na temat edukacji w oświeceniu • wymienić najważniejsze instytucje powstałe w czasach stanisławowskich	• zaprezentować związek światopoglądu oświecenia z życiem codziennym w epoce
71. Sztuka oświecenia	• wskazać na przykładach dzieł sztuki (malarstwa, architektury, rzeźby) cechy stylu klasycystycznego	• wymienić cechy stylu klasycystycznego, rokokowego i sentymentalnego	• wymienić najważniejsze dzieła czołowych twórców klasycyzmu europejskiego	• zanalizować dzieło klasycystyczne według wskazanych kryteriów	• określić, w jaki sposób sztuka oświecenia odzwierciedlała

		• wskazać na przykładach cechy stylu rokokowego • wskazać na przykładach cechy stylu sentymentalnego	• omówić inspiracje antyczne w sztuce klasycystycznej		najważniejsze idee tej epoki
72. Oblicza miłości do muzyki – <i>Amadeusz</i> Miloša Formana	• streścić fabułę filmu	• scharakteryzować Salieriego oraz Mozarta jako dwie kontrastujące ze sobą postacie	• nazwać chwyt narracyjny zastosowany w filmie i określić jego funkcję	• scharakteryzować postać Mozarta oraz w tym kontekście wypowiedzieć się na temat miejsca sztuki w życiu człowieka	• omówić kontekst historyczny
OŚWIECENIE – TEKSTY Z EPOKI I NAWIĄZANIA					
73. Ignacy Krasicki – sylwetka twórcy	• wymienić najważniejsze fakty z biografii Ignacego Krasickiego	• omówić postawę obywatelską Ignacego Krasickiego	• omówić działalność publicystyczną i literacką Ignacego Krasickiego	• wypowiedzieć się na temat znaczenia działalności Ignacego Krasickiego dla rozwoju polskiego oświecenia	• przedstawić kontekst historyczny epoki
74. Poetycka definicja patriotyzmu	• wskazać adresata lirycznego • opisać wzór patrioty ukazany w utworze	• przedstawić okoliczności powstania <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i> • wskazać użyte środki stylistyczne	• omówić funkcję użytych środków stylistycznych • zdefiniować hymn i wskazać cechy hymnu w utworze Krasickiego	• porównać <i>Hymn do miłości ojczyzny</i> Ignacego Krasickiego z <i>Pieśnią V</i> Jana Kochanowskiego	• omówić funkcję zwrotu do miłości ojczyzny obecnego w utworze
75. i 76. Satyryczny komentarz do rzeczywistości	• zdefiniować satyrę • zrelacjonować treść satyr <i>Świat zepsuty</i> i <i>Pijaństwo</i> Ignacego Krasickiego	• wymienić gatunki literackie dominujące w oświeceniu • scharakteryzować głównych bohaterów satyry <i>Pijaństwo</i> • wymienić wady ganione przez autora w obu satyrach	• przedstawić cechy stylu klasycystycznego w literaturze • przedstawić problematykę satyr • wskazać te cechy satyry, które określają jej przynależność do klasycyzmu	• omówić sposoby uzyskiwania efektu komicznego w satyrach • zinterpretować puentę satyry <i>Pijaństwo</i> • omówić sposób piętnowania wad w	• omówić satyry w kontekście XVIII-wiecznych obyczajów i sytuacji politycznej

		• wskazać w utworach cechy satyry	• przedstawić kompozycję satyr • wskazać środki retoryczne w satyrze <i>Świat zepsuty</i> i określić ich funkcję	satyrach Ignacego Krasickiego	
77. Współczesna satyra	• zrelacjonować treść utworu • wyjaśnić terminy <i>ironia</i> i <i>stereotyp</i>	• wskazać cechy satyry w utworze • wskazać sposoby uzyskania efektu komicznego	• omówić problem poruszony w satyrze • omówić sposoby uzyskiwania efektu komicznego w satyrze	• porównać <i>Mistrzostwa w narzekaniu</i> Wojciecha Młynarskiego z wybraną satyrą Ignacego Krasickiego	• omówić kontekst społeczno-polityczny utworu
OŚWIECENIE – KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
78. Style funkcjonalne	• wymienia style funkcjonalne	• wymienia cechy poszczególnych stylów funkcjonalnych	• rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny i rozumie zasady ich stosowania	• rozpoznaje cechy stylu funkcjonalnego w podanym tekście	• przekształca teksty z jednego stylu na drugi
OŚWIECENIE – PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE					
79. i 80. Powtórzenie wiadomości	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólnić, podsumować i porównać	• formułować i rozwiązywać problemy badawcze

Autorka: Magdalena Lotterhoff